

ODSEVANJA

PRIREDITEV, PRIPRAVLJENA V ČAST LJUBI VRTOVEC PRIBAC

TANJA DRAŠLER

Vsaka generacija preteklost razume po svoje – jo prevzema, rekonstruira, reinterpretira. V folklorni dejavnosti glasbena, plesna in oblačilna podoba odsevajo iz preteklosti v prenovljeno sedanost. Tako so tudi 24. februarja 2011 na Ljubljanskem gradu iz preteklosti odsevali najlepši sadovi dolgoletnega dela folklorne kostumografije Ljube Vrtovec Pribac, ki ji je bilo ob tej priložnosti izročeno priznanje JSKD za dolgoletno strokovno, raziskovalno in poustvarjalno delo na področju folklorne dejavnosti – Maroltova plaketa.

Skupini AFS France Marolt se je Ljuba pridružila leta 1974 kot plesalka. Ni preteklo veliko časa, ko se je vključila v delo tistih, ki so skrbeli za pripravo in vzdrževanje folklornih kostumov. Ob prestopu v srednjo skupino je prevzela vodenje garderobe za program te skupine in začela sodelovati z Mirkom Ramovšem, umetniškim vodjem skupine.

Obdobje med letoma 1979 in 1995 je bilo na področju kostumografije za skupino najbolj plodno. Ljuba Vrtovec Pribac se je najprej ob sodelovanju dr. Marije Makarovič lotila rekonstrukcije oblačnja Dolenjcev na podlagi freske z Blečjega vrha. Podobo oblačil je prevzelo kar nekaj drugih folklornih skupin na Slovenskem. Temu je sledila kostumografija odrske postavitve plesov Zgornjesoške doline, plesov iz okolice Trsta in slovenske Istre ter Poljanske doline v Beli krajini, z dr. Marijo Makarovič sta skupaj

Članica skupine, miss Universe 2010, Marika Savšek v »črni noši«
iz nove garniture, ki jo je izdelala šivilja Helena Jamnik
po posvetu z Ljubo.

temeljito raziskali oblačilne navade Ratečanov na Gorenjskem in še marsikaj bi se našlo. Vzporedno z delom v garderobi AFS France Marolt je ustvarjala tudi z drugimi folklornimi skupinami po Sloveniji in v zamejstvu. Natančni izdelavi kostumov je Ljuba v tem obdobju posvetila ves svoj čas, za kar se ji lahko zahvalimo vse folklorne skupine, s katerimi je sodelovala in še sodeluje.

Vrh takratnega ustvarjanja pa je Ljuba dosegla s kostumiranjem plesalcev za premierno izvajanje *Plesov ljubljanskega predmestja* ob 40-letnici delovanja AFS France Marolt. Navdih za izdelavo kostumov je dobila pri originalu poročne obleke stare mame avtorja postavitve, Mirka Ramovša. Obuditev »črne noše« je pomenila nov mejnik v razvoju slovenske folklorne kostumografije, saj je postala predmet nadaljnjih raziskav in razmišljanj o oblačilnih navadah ljudi s konca 19. in začetka 20. stoletja.

Analitičen pristop, poglobljeno raziskovanje, izredna natančnost v izdelavi, tako v krojenju kot v vseh drugih podrobnostih (ročno nabiranje, vezenje, krišpanje, drobno plisiranje ...), ki ne naredijo samo odličnega kostuma, ampak oblačilo, ki je narejeno po meri človeka oziroma plesalca, so glavni razlogi za zgledno podobo, ki jo dajejo njeni izdelki. Z izrednim občutkom za materiale in barvne kombinacije Ljuba vedno izbere ustrezno različico za posameznega plesalca, pri tem pa upošteva tudi ten kože, barvo oči, las in samo postavo, saj le tako kostum zaživi in se zlije s tistim, ki ga nosi in predstavlja.

Že v začetnih razmišljanjih, kako ustrezno predstaviti Ljubino delo, smo se odločili, da moramo pripraviti drugačen dogodek, kot smo jih folklorniki vajeni, vendar še vedno dovolj privlačnega tudi za širšo javnost in medije. Odločili smo se za drugačno *modno revijo*, s katero ne bi predstavili samo kostumov, temveč bi prikazali oblačila v funkciji, saj je pri dodelani kostumski podobi pomembno tudi, kako oblačila *sledijo* gibu oziroma plesanju. Na postavljeni *pisti* smo izhode plesalcev popestrili s kratkimi plesnimi vložki enega para ali trojke deklet. Bogastvo nadrobnosti smo gledalcem približali s fotografsko projekcijo na platno s podrobnostmi izbranih kostumov, ki največkrat ostajajo očem gledalcev prikriti. Glasbena podlaga je tokrat marsikoga zmotila, saj smo se odločili za nenavadni elektronski glasbeni *miks*, ki so ga prekinjali posnetki ljudskih viž, namenjeni vmesnim plesom. Kljub temu da je bila glasba sintetična, se je večinski del s pomočjo mešalne mize in vnaprej posnetih sekvenc izvajal in oblikoval v živo. Žametni glas moderatorja večera, Gregorja Budala (člana zasedbe Jararaja), pa je ustrezno zaokrožil predstavitev folklornih kostumov.

Avtorji večera so bili: umetniški vodja: Tomaž Simetinger; priprava kostumov: Katarina Šrimpf; avtor scenografije: Miha Erman; zvočna kompozicija in živo manipuliranje: Srdjan Prodanović; manipulacija projekcije: Aleksandar Pejić; vodja promocije: Ana Eterović; organizacija in izvedba: AFS France Marolt.

Največji zalogaj pri takem dogodku pa je prav gotovo priprava oblačil. Predstavljenih je bilo kar 31 folklornih kostumov, za katere smo si želeli, da bi jih pripravili s tako skrbjo in ljubeznijo, kot to počne Ljuba. Nedvomno ni bilo enako, kot če bi jih pripravila sama, a kljub temu je bilo častno in slavnostno. Ob tem pa je izkušnja priprave take prireditve vnesla med naše članstvo vznemirljivo popestritev in svež veter, ki je v delovanju vsake skupine še kako potreben.

Utrinki z *Odsevanj*. (Foto: Ljubljana, 24. 2. 2011, arhiv Akademске folklorne skupine France Marolt.)